

„LEGYÉL TE ISPOLIHISZTOR!”

***VI. természettudományos és műveltségi
csapatverseny 7.-8. osztály***

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEINK

2017/ 2018

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

Tamási Áron

1. Párosítsd össze a térképi számokkal a Világörökségi helyszíneket! 16p

szám	Világörökségi helyszínek	Felvétel éve
	<i>Budapest-a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrásy út</i>	
	<i>Hollókő Ófalv és környezete</i>	
	<i>Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai</i>	
	<i>Az Ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete</i>	
	<i>Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta</i>	
	<i>Pécs (Sopiana) ókeresztény temetője</i>	
	<i>Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj</i>	
	<i>Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj</i>	

2. Melyik helyszínre jellemző? 8p

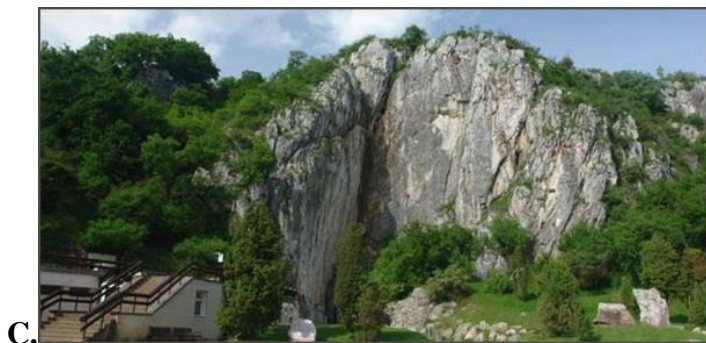
- a) természeti kategóriában vették fel:
- b) közös Ausztriával: c) közös Szlovákiával:
- d) bővítették 2000-ben : e) bővítették 2002-ben :
- f) Melyikben található Tarcsl, Tállya és Mád ?
- g) Milyen kőzetből áll a Budai Várhegy ?
- h) Hogy hívják az Aggteleki Karszt kiemelkedő hidrológiai jelentőségű barlangját, amelyet a Baradla első térképezőjéről neveztek el ?

3. Nevezzétek meg az egyes meghatározásokhoz kapcsolódó világörökségi részeket! **12p**

1. 1697-ben szervezett kuruc felkelés, melyben részt vett Esze Tamás is. A felkelők Sátoraljaújhelyen megsemmisítették a császári katonaságot, majd elfoglalták Tokaj és Sárospatak várát.
2. Lotharingiai Károly természetesen igyekezett elkerülni a kétfrontos küzdelmet, ezért július 27-én általános rohamot vezényelt a falak ellen, ám a janicsárok ádáz harcban visszaverték a keresztény katonákat.
3. 996-ban Géza fejedelem Csehországból érkező szerzeteseket telepített le. A Tours-i Szent Márton tiszteletére emelt monostor a fejedelmi alapítás szándéka szerint a hazai kereszténység egyik központja lett.
4. Az ókori rómaiak a Kr. u. 2. század elején alapították a várost, amely a 4. századra virágzó tartományi székhely és a kereszténység egyik jelentős központjává fejlődött. A necropolis a legjelentősebb lett a provinciák között.
5. A kastély mai formáját a 18. század második felében nyerte el. Közel húsz év alatt alakult ki a barokk épületegyüttes, mely a maga korában egyedülálló építészeti jelenségként értékelhető.
6. Az itt elhaladó út fontos kereskedelmi, és marhahajtó út volt évszázadokon keresztül. Az időjárásnak, árvizeknek kitett, öreg fahíd fenntartása mindig nagy terhet rótt az itt élőkre. Ezért döntöttek egy állandó köhíd építéséről 1827-ben, mely 1833-ra épült fel.....

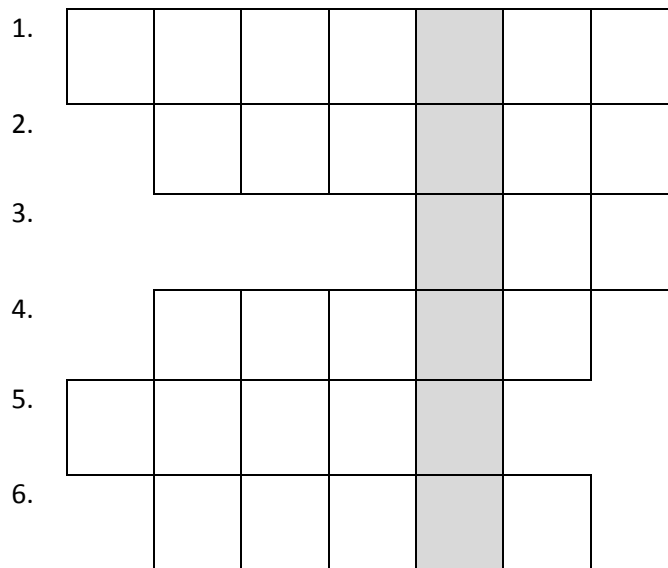
4. Írd a képek alá a felsorolt kifejezések közül azokat, amelyek a képhez kötődnek! (mindegyik képhez egy kifejezés társul!) **4p**

Kifejezések: *bioszféra rezervátum, fejedelem, zsindeletető, Ganümedész kútja, öregtorony, freskó, kamarazenekar*

5. Töltsétek ki a meghatározások alapján a rejtvény sorait! A megfejtést a kiemelt oszlopban olvashatjátok. 15p

1. Olyan négyszög, amelynek minden oldala egyenlő.
2. Két szám hányadosát így is nevezzük.
3. 0-tól különböző számok nulladik hatványa
4. Német matematikus, a számtani sorozat tagjainak összege is a nevéhez fűződik.
5. Ennyi világörökségi helyszínnel rendelkezik Magyarország.
6. Melyik az a szám, melynek oszthatósági szabálya a számjegyek összegén alapul.

Megfejtés:.....

Milyen kapcsolatban van a Világörökségi Programmal?

- a) Mely helyszínek felvételének évszáma palindrom szám?
 Melyik ez az évszám?
 Helyszínek (részletezd, amelyiket lehet!):

- b) A magyarországi helyszínek közül melyik került fel a Világörökségi lista természeti értékei közé?
 Jelenleg ismert barlangjainak száma?
 Ezekből hány nyílik Magyarországon?
 Írd fel mindkét szám prímtényezős felbontását!

6. Aszú

15p

A tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kincse a tokaji aszú nevű desszertbor. Előállításához a jó minőségű szőlő mellett gombák is szükségesek.

A növények melyik törzsébe, és osztályába sorolhatók a szőlők?

Melyik fajta a legelterjedtebb a borvidéken?

A gyökérzete mélyre hatol a talajban. Milyen környezeti igényére következtethetünk ebből?

Melyik szervének módosulásával alakult ki a növényen a kacs?.....

Milyen szerepe van ennek a növényi résznek?

A felsorolt három növényi kártevő közül, melyik támadja meg gyakran a szőlők leveleit is? Karikázzátok be a számát!

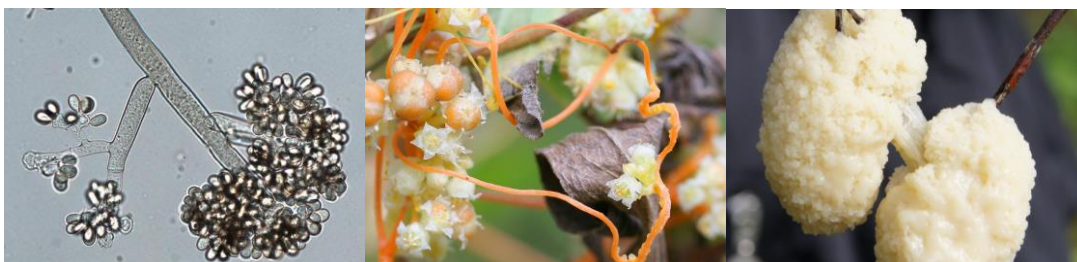
1. anyarozs 2. fuzárium 3. mozaik vírus 4. peronoszpóra

Az élővilág melyik országába sorolható ez a kártevő?.....

Milyen termése van a szőlőnek?

Soroljatok fel legalább 2 olyan növényt, amelynek szintén ilyen termése van, és az emberi fogyasztása elterjedt!.....

A szőlőszemek nemesrothadását=aszusodását a *Botrytis cinerea* penészgomba idézi elő. Melyik képen látható? Karikázzátok be az ábra számát!

1.

2.

3.

Nevezetek meg legalább 3 olyan élelmiszeripari terméket, amelyek előállításához gombákat is használnak!.....

7. Irodalom

15p

<p>Első vígeposzunk írója, aki 1801-ben meglátogatta leghíresebb barlangunkat:</p> <hr/>	<p>Hol található a barlang, és mi a neve?</p> <hr/>	 A black and white engraving of a man with a mustache, wearing a military-style coat with buttons and a shawl. The name 'János' is visible in the bottom left corner of the image.
<p>Nagy palóc mesemondó:</p> <hr/>	<p>A leghíresebb védett palóc falunk neve:</p> <hr/>	 A color oil painting of a man in a dark suit and light trousers, sitting in a chair and resting his chin on his hand in a thoughtful pose.
<p>CELLA SEPTICHORA. Mit jelent ez a kifejezés?</p> <hr/>	<p>Babits Mihály műve, amelyik Pécsset játszódik:</p> <hr/>	 A photograph of a large, circular stone structure that has been partially destroyed or excavated, showing the interior and the surrounding masonry.
<p>Arany János melyik művében írja az első magyar egyetemről: „Nem egy azok közül látogatta Pécsset, Hol a tudománynak Lajos gyujta mécszet; Nem is egy fordult meg Páris-, Bolonyában, Maga erszényén, vagy a király zsoldjában”</p> <hr/>	<p>Mikor és ki adta ki az egyetem alapításának engedélyét?</p> <hr/>	 A color painting of a man in profile, wearing a crown and ornate, patterned robes in red and green.

<p>Itt, a boráról híres városban élt rövid ideig az első magyar nyelven író reneszánsz költőnk:</p> <p>_____</p>	<p>A költő neve:</p> <p>_____</p>	
<p>A kép festőjének neve:</p> <p>_____</p>	<p>A kép címe:</p> <p>_____</p>	
	<p>Pécs híres szülötte, később egri várkapitány, Gárdonyi híres művének szereplője:</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">-</p>	
	<p>Sportban is kiemelkedő hírességek születtek Pécssett. Ki ő?</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">-</p>	
<p>Összpontszám:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Ki alkotta a Zebrák című képet? Melyik városban van kiállítva?</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	

8. Titokzatos sós tó, mocsár, lápvilág és nádrengeteg

15 pont

A) Melyik helyszínre jellemző a cím?

Hány négyzetkilométer területű Európa legnagyobb sós vizű (szikes) tava?

Honnan indul, milyen hosszú a „Vízi rence túraútvonal”, milyen eszközt biztosít a Nemzeti Park a végighaladáshoz?

Sziksó képlete:

Konyhasó, kősó képlete:

Hol található a képen látható kastély?

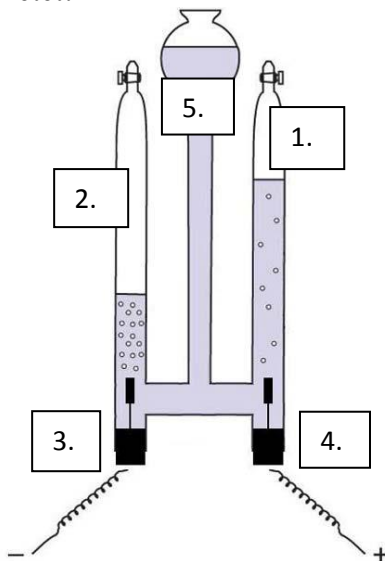
Hol bányászták a bécsi Szent István székesegyház köveit?

Mészke képlete:

B) Egy vízbontó készülék rajzát látod. Párosítsd a számokkal a megadott szavakat!

víz, anód, katód, oxigén, hidrogén

Írd fel a folyamat egyenletét!

9. Oldjátok meg az angol VAGY német feladatot!

The main topic of this part of the Polihisztor Competition is the UNESCO World Heritage in the world and in Hungary.

Task 1: UNESCO World Heritage. Please answer the questions in full sentences. In order to answer the questions feel free to browse the internet.

1. What is the aim of the World Heritage Centre?
.....

2. When and where is the Third Meeting of European World Heritage Associations going to be?
.....

3. What is the World Heritage Review?
.....

4. What kind of activities does the World Heritage do?
.....

5. How can you donate to the UNESCO World Heritage Centre?
.....

/10

Task 2: World Heritage in Hungary. You can see groups of words. Each group of words can be associated with a sight in Hungary which is on the World Heritage List. Which sights are they? (give your answers in English)

1 harmonious unit, white –washed, traditional settlement, rural life, one-street, residential buildings

2 chapel, provincial town, cemetery, ancient, murals, christian
.....

3 marble, monks, herbal gardens, late gothic, library, undisturbed view
.....

4 castle, urban landscape, periods of history, art nouveau style, architecture
.....

5 flora and fauna, reeds, sub-Alpine, ethnic diversity, saline lake, stock-raising
.....

/5

TOTAL: /15

Deutschquiz

1. Wer hat das Parlament entworfen?
2. Von wann bis wann wurde das Landhaus gebaut?
3. In welchem Stil wurde unser Parlament gebaut?
4. In welchem Bezirk liegt Hollókő?
5. Welche Höhle ist im Aggteleker Nationalpark am Längsten?
6. Wie lang ist sie?
7. Wann und wo wurde die erste ungarische Grundschule gegründet?
..... 2 punkte
8. Welche Tiere wurden seit Jahrhunderten in Hortobágy gezucht, aus deren Fleisch
Gulasschuppe gekocht wurde?
9. Schreibt die Zutaten einer Gulaschuppe? 2 punkte
10. Von wem hat Pécs den Namen „Sopianae“ bekommen?
11. Wie heißt Pécs auf Deutsch?
12. Wo wurde eine Szene mit Husaren des Films
„Die Söhne des Menschen mit Steinherzen“ gedreht?
13. Nenne den Kapitän!